

УДК 340.134(477)

С. Соляр, здобувач кафедри теорії держави і права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Систематизація законодавства України у сфері об'єднання громадян

Конституція закріплює і гарантує право кожного громадянина України на свободу об'єднання у різноманітні громадські організації та політичні партії для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів (ст. 36). Водночас слід наголосити на тому, що гарантування державою такого права є одним із показників формування у країні засад розвинутого громадянського суспільства, для якого характерною є відповідна система представництва інтересів різних верств населення у вигляді їх об'єднань.

Метою цієї статті є встановлення основних напрямів систематизації законодавства України у сфері об'єднань громадян. Для цього планується виконати такі завдання: дослідити та проаналізувати основні форми систематизації законодавства у сфері об'єднань громадян та розробити власні висновки щодо найбільш бажаного та доцільного різновиду такої діяльності.

Проблематиці, пов'язаній з об'єднаннями громадян у різноманітні інститути громадянського суспільства, приділяють достатньо уваги такі науковці, як В. Аніщук, Є. Додіна, І. Мерсіянова, М. Примуш, О. Сидоренко, В. Речицький, О. Скрипнюк, Ю. Тодика, О. Петришин, В. Федоренко, Д. Лук'янов, П. Любченко та ін. Ці автори розглядають лише окремі аспекти функціонування об'єднання громадян, тоді як питання упорядкування законодавства у зазначеній сфері дотепер лишаються не вирішеними.

Останніми роками спостерігається активізація процесів утворення різноманітних об'єднань громадян. Так, за даними Міністерства юстиції України, станом на 2011 рік зареєстровано понад 3200 громадських організацій із міжнародним та всеукраїнським статусом та понад 15000 — із місцевим, більш як 1100 благодійних організацій, майже 70 постійно діючих третейських судів, 192 політичні партії¹.

¹ Офіційний сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/parties>

Слід зазначити, що ч. 1 п. 11 ст. 92 Конституції України прямо передбачає, що виключно законами визначаються засади утворення і діяльності політичних партій, інших об'єднань громадян, засобів масової інформації. Правовий статус різноманітних інститутів громадянського суспільства на цей час урегульовано великою кількістю законів України. Серед них можна виділити такі закони України: «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р., «Про політичні партії» від 05.04.2001 р., «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 р., «Про благодійництво та благодійні організації» від 16.09.1997 р., «Про організації роботодавців» від 24.05.2001 р. та багато інших правових актів.

Як бачимо, певна частина із зазначених вище законів були прийняті ще на етапі формування самостійної, незалежної, демократичної, правової держави Україна, які фактично не могли врахувати всіх тих змін, що відбулися в подальшому в політичній сфері нашого суспільства. У зв'язку з цим незрозумілою лишається ситуація, за якої до вказаних законодавчих актів протягом їх існування вносилися незначна кількість змін. Так, наприклад, до Закону України «Про об'єднання громадян» було внесено 14 змін¹, до Закону України «Про політичні партії в Україні» — 7 змін², до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»³ — 9, до Закону України «Про благодійництво та благодійні організації» — 3 зміни⁴.

Розробка і прийняття відповідних законів на різних етапах розвитку нашої держави призвела до того, що кожен новий закон не враховував і не відповідав тим вимогам, які були передбачені у першому та найбільш загальному нормативно-правовому акті — Законі України «Про об'єднання громадян». Така невідповідність лежить у площині абсолютно розрізнених питань, пов'язаних із діяльністю об'єднань громадян. Це стосується невідповідності термінології між вказаними законами, відмінностей між необхідними відомостями, що мають міститися у статуті цих організацій, різних видів стягнень, що можуть застосовуватися до громадських об'єднань, а також різних органів державної

¹ Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2460-12>

² Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

³ Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=987-12>

⁴ Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=531%2F97-%E2%F0>

влади, що здійснюють державний контроль за діяльністю об'єднань громадян, розрізненою процедурою і строками їх реєстрації та ін.

Прикладом такої невідповідності може служити ч. 4 ст. 15 зазначеного вище Закону, яка передбачає, що заява про реєстрацію всеукраїнської та міжнародної громадської організації розглядається протягом одного місяця, та ч. 5 ст. 8 Закону України «Про благодійництво та благодійні організації», в якій передбачено, що заява про державну реєстрацію благодійної організації розглядається у двомісячний термін з дня подання всіх необхідних документів. У зв'язку з цим виникає логічне запитання, чому заява про створення всеукраїнської або міжнародної громадської організації розглядається протягом одного місяця, а заява про створення благодійної організації розглядається упродовж двох місяців, хоча обидві організації мають схожий правовий статус і належать до об'єднання громадян?

З огляду на викладене вище виникає необхідність у приведенні всього накопиченого правового матеріалу в зазначеній галузі у відповідну систему шляхом проведення систематизації законодавства.

На сьогодні визначення такого поняття, як «систематизація» та її основних різновидів — інкорпорації, консолідації та кодифікації не закріплюється на законодавчому рівні, хоча починаючи з 1994 року науковцями неодноразово розроблялися відповідні законопроекти, серед яких слід виділити проект Закону України «Про нормативно-правові акти» та проект Закону України «Про закони та законодавчу діяльність».

У юридичній літературі можна зустріти аналіз указаних документів, у яких надається опис їх окремих глав — «Систематизація та облік нормативних актів» (законопроект «Про нормативні правові акти») і «Облік, систематизація та видання законів» (законопроект «Про закони та законодавчу діяльність»). Так, відповідно до ст. 123 першого законопроекту, систематизація визначається як упорядкування чинних нормативних актів і приведення норм права до внутрішньо узгодженої системи, що здійснюється у формі кодифікації або інкорпорації¹.

Майже так само визначається поняття систематизації у другому законопроекті. Згідно зі ст. 45, «систематизація законів здійснюється шляхом кодифікації, тобто зведення положень різних законів до юридично і логічно узгодженої системи та створення на цій основі і прийняття єдиного зведеного закону — кодексу, а також шляхом інкорпо-

¹ Про нормативні правові акти : Проект Закону України // Вісн. Акад. прав. наук України. – 1995. – № 4. – С. 162.

рації, що передбачає зведення законів у єдиний Звід законів України без зміни їх змісту»¹. Отже, одне з цих визначень могло би бути закріплено на законодавчому рівні, проте жоден із зазначених проектів так і не було прийнято Верховною Радою України.

У юридичній енциклопедичній літературі систематизація визначається як упорядкування законодавства, приведення його до внутрішньо узгодженої системи². Вона є передумовою ефективності чинного законодавства, усунення суперечностей, прогалин і застарілих норм у праві. Систематизація робить законодавство більш зручним для користування, сприяє зміцненню законності в регулюванні суспільних відносин.

Автори монографії «Систематизація законодавства України: проблеми та перспективи вдосконалення» під систематизацією розуміють цілеспрямовану діяльність із приведення діючих нормативно-правових актів в єдину систему на основі знань про цю систему та потреби зробити ці приписи більш доступними для користування³.

Аналіз зазначених вище підходів до розуміння систематизації законодавства дозволяє вести мову про те, що вона *являє собою процес з упорядкування правових актів (як законодавчого, так і підзаконного характеру), предметом регулювання яких є суспільні відносини у сфері об'єднання громадян у внутрішньо погоджену систему з метою усунення протиріч, створення більш ефективного правового регулювання.*

Основними формами систематизації законодавства України є його інкорпорація, консолідація та кодифікація. Під інкорпорацією у більшості юридичних джерел розуміється така форма упорядкування діючого законодавства, коли нормативні акти певного рівня повністю або частково об'єднуються у збірники або зібрання у певному порядку (хронологічному, алфавітному, системно-предметному)⁴. Слід зазначити, що фактично інкорпорація являє собою постійну діяльність державних та інших органів влади, спрямовану на підтримання діючого законодавства в упорядкованому стані, з метою забезпечення його доступності та оглядовості. Предметом інкорпорації стають різноманітні правові документи, до яких необхідно віднести безпосередньо нормативні акти,

¹ Федоров І. О. Кодифікація адміністративно-деліктного законодавства України : монографія / І. О. Федоров. – Запоріжжя : ТОВ ВПО «Запоріжжя», 2006. – С. 13.

² Юридична енциклопедія : в 6 т. – Т. 5 / [Редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – С. 489.

³ Систематизація законодавства України: проблеми та перспективи вдосконалення : монографія – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – С. 16.

⁴ Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – С. 406.

акти тлумачення (наприклад, постанови судів вищої інстанції), правореалізаційні (наприклад, договори) та правозастосовчі акти¹.

Головною особливістю інкорпорації слід назвати зовнішню обробку нормативно-правових актів, тобто зміст норм, розміщених у нормативних актах, лишається незмінним. Крім того, як зазначає А. І. Граціанов, зовнішня обробка має на меті внесення до первинного тексту закону чи іншого нормативного акта офіційних змін, виключення ненормативних частин, статей і пунктів, що втратили силу або мали тимчасове значення². Крім того, інкорпорація, на відміну від всіх інших форм систематизації законодавства України, може здійснюватися як в офіційному (здійснюється від імені і за дорученням правового органу, який у подальшому затверджує її результат), так і неофіційному (здійснюється підприємствами, установами, організаціями, науково-дослідними установами тощо) порядку.

Отже, інкорпорація законодавства України у сфері об'єднань громадян являє собою діяльність з упорядкування діючого законодавства у відповідні збірники або зібрання без заміни змісту нормативного (правового) регулювання, яка може здійснюватися як в офіційному, так і неофіційному порядку.

Наступним видом (формою) систематизації законодавства у сфері об'єднань громадян є консолідація. Слід зазначити, що традиційно в юридичній літературі минулого такій формі систематизації, як консолідація приділялося недостатньо уваги, у зв'язку з чим зазначена категорія була введена в науковий обіг нещодавно.

На цей день консолідація розуміється як одна з форм систематизації нормативно-правових актів, що полягає в об'єднанні певної кількості розрізнених нормативних актів, виданих у різний час з того самого предмета правового регулювання в єдиний укрупнений акт з усуненням повторів і протиріч, без зміни змісту норм, розміщених у них³. Результатом консолідації є різного роду збірники, що містять тільки діючі акти законодавства України⁴.

¹ Кашанина Т. В. Юридическая техника : учебник / Т. В. Кашанина. – М. : Эксмо, 2008. – С. 331–332.

² Граціанов А. І. Інкорпорація як вид систематизації законодавства / А. І. Граціанов // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – С. 6.

³ Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник / О. Ф. Скакун. – Х. : Еспада, 2006. – С. 385.

⁴ Чухвичев Д. В. Законодательная техника : учеб. пособие / Д. В. Чухвичев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА ; Закон и право, 2008. – С. 213.

Дещо інше розуміння консолідації можна спостерігати в зарубіжній юридичній літературі. Так, в Європейському Союзі консолідацією вважають включення великої кількості законів з усіма змінами та подальшими доопрацюваннями в єдиний закон, що не має формальної цінності, оскільки кожний консолідуючий акт містить перелік усіх юридичних актів з усіма їх реквізитами¹. Аналіз європейського підходу до розуміння консолідації законодавства дозволяє дійти висновку щодо її схожості й наближеності до офіційної інкорпорації.

Проте консолідація законодавства більше притаманна англо-американському праву. Яскравим прикладом цього може служити Велика Британія, в якій видаються десятки консолідованих актів, що містить акти парламенту, прийняті з того самого предмета регулювання за весь тривалий час його існування. Крім того, варто зазначити, що наприкінці ХІХ ст. англійським парламентом було прийнято спеціальний закон про консолідацію статутного права².

Слід наголосити також на тому, що консолідація досить наближена до кодифікації законодавства, оскільки консолідований акт, як і кодифікований, затверджується нормотворчим органом як нове, самостійне джерело права, на який можна посилатися при вирішенні тієї чи іншої юридичної справи. Крім того, на сьогодні межі кодифікації і консолідації стають дедалі розмитими, прикладом чого може служити Водний кодекс Російської Федерації, який є результатом проведення не кодифікації законодавства, а його консолідації, про що неодноразово наголошувалося російськими вченими³. Якщо брати до уваги вітчизняний досвід, то слід окремо звернути увагу на неодноразові дискусії вчених щодо належності Господарському кодексу України ознак консолідації.

Сьогодні консолідація є найбільш здійсненою і бажаною для формування й становлення правової системи України, оскільки дозволяє усунути значну кількість нормативних актів, предметом регулювання яких стають однорідні суспільні відносини, і розробити новий укрупнений акт. Втім вагомим недоліком консолідації є те, що вона не вносить суттєвих змін у створюваний збірник, у зв'язку з чим є недостатньо актуальною для правового регулювання відносин у сфері

¹ Див.: Передовая практика Европейского Союза по кодификации законодательства. – М., 2005. – С. 35–37.

² Пиголкин А. С. Теория государства и права : учебник / А. С. Пиголкин, А. Н. Головистиков, Ю. А. Дмитриев. – М. : Высш. образование, 2008 – С. 450.

³ Кашанина Т. В. Юридическая техника : учебник / Т. В. Кашанина. – М. : Эксмо, 2008.

об'єднань громадян, в якій на цей час виникла гостра необхідність цілковитого оновлення правового матеріалу, внесення до нього суттєвих змін. Необхідно зазначити, що для такого оновлення слід провести кодифікацію законодавства.

Термін «кодифікація» походить від латинського *codificatio*, де *codex* — збірник законів, а *fatio* — роблю. Уперше його було введено в науковий обіг І. Бентамом (XIX ст.), який вважав, що законодавчим актам, за своїм змістом, належить бути універсальними, доступними і зрозумілими для кожної людини. Цього можна досягти лише в тому разі, якщо звести всі закони в єдиний кодифікований акт, кодекс¹.

На сьогодні у більшій частині країн романо-германської правової сім'ї кодифікація розглядається у широкому та вузькому значеннях. Так, у вузькому розумінні кодифікація являє собою процес зі створення класичних кодексів на кшталт Кримінального та Цивільного кодексів. У широкому розумінні — це процес об'єднання нормативних актів у єдиний документ, де зміст законодавчих норм не переглядається, а лише усуваються протиріччя між ними та відсікаються застарілі положення². Проте, як відомо, головною і незаперечною ознакою кодифікації законодавства є саме внесення істотних змін до змісту норм, що вміщені в нормативно-правових актах, у зв'язку з чим можна вести мову про те, що в європейських країнах не вбачають чіткої різниці між такими поняттями, як «кодифікація» та «консолідація».

Також звертає на себе увагу погляд французького юриста-науковця Стефана Гі на кодифікацію законодавства. Так, на його думку, кодифікація являє собою зведення законів. У своїх роботах він пише: «Мова йде про оформлення законів у їх упорядкованій версії або для доведення до відома, або ж надання зведеним текстам повноправної юридичної сили, оскільки вони замінюють собою всі колишні законодавчі прошарки». Зазначений спосіб (вид) кодифікаційної діяльності спрямований на об'єднання в єдиному правовому документі всіх існуючих у певній державі законодавчих актів, скасовуються і переглядаються раніше прийняті норми права, але при цьому їх зміст є незмінним³. Результатом такої діяльності стає звід законів. Аналіз зазначеного ви-

¹ Российская юридическая энциклопедия / под ред. А. Я. Сухарева. – М. : Изд. Дом «ИНФРА-М», 1999. – С. 432.

² Пилипенко А. Н. Классификация и систематизация законодательства Франции / А. Н. Пилипенко // Журн. рос. права. – 2001. – № 9. – С. 112.

³ Гі Стефан. Нариси з законопроектуння / Стефан Гі. – Оттава : Центр правової реформи і законопроектних робіт, 1999. – С. 310.

ще підходу до розуміння кодифікації дозволяє дійти висновку, що в даному випадку мова йде про ототожнення такої діяльності з іншим видом систематизації, який отримав у теорії права назву «інкорпорація законодавства».

Слід зазначити, що розуміння кодифікації в романо-германській правовій сім'ї дещо відрізняється від розуміння, яке можна спостерігати у країнах англо-американської системи. Так, американські юристи під кодифікацією розуміють метод упорядкування відповідних правил поведінки. Д. Боуз вказує на те, що «кодифікація права, наприклад, у формі єдиного комерційного кодексу, відображає спробу зібрати та письмово викласти в єдиному документі значну кількість вже прийнятих судами рішень з цього питання»¹.

Сьогодні кодифікацію розглядають як форму систематизації, що здійснюється уповноваженими органами державної влади в процесі законотворчості й підзаконної нормотворчості, результатом чого стає прийняття нового як за формою, так і за змістом кодифікаційного акта (кодекс, основи законодавства, регламент, статут, правила, інструкція тощо)².

Для розуміння сутності кодифікації законодавства у сфері об'єднань громадян слід визначитися з основними особливостями такої діяльності. Проте у більшості випадків визначення особливостей кодифікації як нормотворчого процесу лежить у площині визначення особливостей результатів такої діяльності, що значною мірою перешкоджає правильному її розумінню. Так, наприклад, автори підручника «Теорія держави і права. Академічний курс» за редакцією О. В. Зайчука та Н. М. Оніщенко, вказуючи на характерні риси кодифікації, наводять особливості кодифікаційних актів³.

На наш погляд, найбільш виваженим є перелік, запропонований Є. А. Гетьманом, який поділяє особливості на дві групи: 1) ті, що характеризують кодифікацію як різновид нормотворчості, та 2) ті, що характеризують таку діяльність як одну з форм систематизації. Перша група включає такі основні особливості: 1) у результаті кодифікації змінюються, скасовуються, доповнюються норми нормативно-правових актів.

¹ Боуз Д. Либертарианство. История, принципы / Д. Боуз ; [пер. с англ. под ред. А. В. Куряева]. – Челябинск, 2004. – С. 130.

² Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 // Є. А. Гетьман. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – С. 8.

³ Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – С. 411–412.

Зміні підлягають лише ті норми, які не відповідають потребам сьогодення, тобто з плином часу втратили свою актуальність або регульована ними група відносин припинила своє існування, та інші норми; 2) за допомогою кодифікації усуваються прогалини, а також розбіжності та суперечності між нормативно-правовими актами, а також нормами, що в них вміщені; 3) кодифікація вносить істотну новизну в регулювання суспільних відносин, є певною реформою законодавства, дає змогу впливати на характер суспільних відносин, які регулюються¹.

До другої групи особливостей Є. А. Гетьман відносить такі: 1) кодифікація, як форма систематизації нормативно-правових актів, спрямована на надання законодавству досконалого характеру, системності, узгодженості; 2) кодифікація, як і консолідація та офіційна інкорпорація, має лише офіційний характер, адже здійснюється уповноваженими на те органами державної влади — Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів, міністерствами, відомствами, органами місцевого самоврядування, а також народом України у разі винесення кодифікаційного документа на всеукраїнський референдум; 3) кодифікація має нормотворчий характер, оскільки здійснюється у процесі законотворчості (при прийнятті та розробці кодексу, основ законодавства, регламенту Верховної Ради України тощо) та підзаконної нормотворчості (при прийнятті та розробці інструкцій, положень, статутів тощо); 4) у результаті її проведення створюється новий правовий документ, який є доступним та зручним у користуванні для кожного пересічного громадянина, юриста, науковця та інших осіб; 5) створений нормативно-правовий акт стає основним правовим документом у певній сфері суспільних відносин; 6) найбільш досконалий характер кодифікації зумовлений системністю та узгодженням нормативно-правового матеріалу, що передбачає високий рівень наукового обґрунтування кодифікаційної діяльності².

Як нами було з'ясовано вище, кодифікація має нормотворчий характер, оскільки результатом її проведення стають різноманітні кодифікаційні акти, на кшталт кодексу, основ законодавства, інструкцій, положень, тобто актів, які приймаються різними суб'єктами нормотворення.

Проте у теорії та практиці здійснення кодифікаційної діяльності набули свого поширення різноманітні види кодифікаційних актів, які

¹ Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Є. А. Гетьман. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ України, 2010. – С. 14–15.

² Там само. – С. 15.

мають своє відповідне найменування. Так О. Я. Рогач відносить до основних кодифікаційних актів: Основи законодавства, тобто кодифікаційний акт, що встановлює основні принципи правового регулювання в конкретній сфері суспільних відносин; Кодекс, який являє собою кодифікаційний акт зведеного характеру, предметом регулювання якого є певна галузь суспільних відносин або частина таких відносин¹. Слід зазначити, що перераховані вище акти приймаються виключно Верховною Радою України і мають законодавчий характер.

Разом з тим прийняття й розробка Основ законодавства України у сфері об'єднань громадян на сьогодні є недоцільною. Насамперед це пояснюється тим, що прийняття такого правового документа бажано здійснювати у країнах із федеративним устроєм, про що вже неодноразово наголошувалося в юридичній літературі², оскільки він закріплює більш загальні, принципіві положення регулювання певної сфери суспільних відносин, на підставі яких суб'єкти федерації розробляють власне законодавство шляхом прийняття кодексів та інших нормативних актів.

Крім перерахованих вище документів, у юридичній літературі також виділяють кодифікаційні акти, що мають підзаконний характер, на кшталт статуту, положення, інструкції, правила тощо. Проте проведення такого виду кодифікації є неактуальним з огляду на вимоги ст. 92 Конституції України.

Сьогодні існують всі необхідні передумови для кодифікації законодавства у сфері об'єднань громадян. До таких передумов перш за все відносять кризу джерел права, яка пов'язана з їх невпорядкованістю, а також розрізненістю у правовому регулюванні однорідних суспільних відносин³. Таким чином, на наш погляд, систематизація законодавства у сфері об'єднань громадян має здійснюватися шляхом його кодифікації, тобто здійснювана уповноваженими суб'єктами у процесі законотворчої та підзаконної нормотворчої діяльності, результатом чого стає прийняття нового як за формою, так і за змістом кодифікаційного акта — кодексу законів України про об'єднання громадян.

¹ Рогач О. Я. Кодифікаційні акти в системі законодавства України : монографія / О. Я. Рогач, Ю. М. Бисага. – Ужгород : Ліра, 2005. – С. 53–54.

² Див.: Рогач О. Я. Кодифікаційні акти в системі законодавства України : монографія / О. Я. Рогач, Ю. М. Бисага. – Ужгород : Ліра, 2005. – С. 60; Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види : дис. ... канд. юрид. наук / Є. А. Гетьман. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ України, 2010. – С. 126.

³ Кабрияк Р. Кодификации / Р. Кабрияк ; [пер. с фр. Л. В. Головки]. – М. : Статут, 2007. – С. 114.

Соляр С. Систематизация законодательства Украины в сфере объединения граждан

Статья посвящена анализу основных форм (видов) систематизации законодательства Украины в сфере объединения граждан. На основе проведенного исследования делается вывод о необходимости проведения кодификации в указанной области и создания кодекса законов Украины об объединении граждан.

Ключевые слова: объединение граждан, систематизация, инкорпорация, консолидация, кодификация законодательства.

Solar S. Systematics of the Ukrainian legislation in the field of citizens' associations

This article analyzes the basic forms (species) systematization of legislation of Ukraine in the sphere of citizens associations. On the basis of the study concluded the need for codification of Providence in this area, and a code of laws of Ukraine on the association of citizens.

Keywords: association of citizens, systematization, incorporation, consolidation of the codification of the law.